

Ο τουρισμός στην Πάρο είναι βιώσιμος;

Μεταξύ υπερτουρισμού και υπέρβασης της φέρουσας ικανότητας

Καθηγητής Γιάννης Σπιλάνης
Διευθυντής Εργαστηρίου Τοπικής και Νησιωτικής Ανάπτυξης

Συνέδριο:
«Στρατηγικές μετάβασης προς ένα διαφορετικό αναπτυξιακό πρότυπο για την Πάρο και τις Κυκλάδες»

Παροικιά Πάρου, 14& 15 Απριλίου 2024

Αξιολόγηση της τρέχουσας κατάστασης τουρισμού και προορισμών

Απαιτείται συναντίληψη για την παρούσα κατάσταση αλλά και για έννοιες όπως τι σημαίνει Βιώσιμος Τουρισμός και υπέρβαση της Φέρουσας Ικανότητας ή αν υπάρχει ζήτημα υπερτουρισμού σε μια περιοχή και είναι αυτό μια συνθήκη προβληματική όχι για την περιοχή αυτή

Οι δυσκολίες αυξάνονται όταν υπάρχουν **πολλές διαφορετικές ομάδες συμφερόντων** που έχουν πολύ διαφορετικές απόψεις για το ίδιο θέμα

Μεγέθυνση

Ανάπτυξη

Κύκλος ζωής
προϊόντος και προορισμού

Βιώσιμη ανάπτυξη

Φέρουσα ικανότητα

Υπερτουρισμός

ΕΝΝΟΙΕΣ

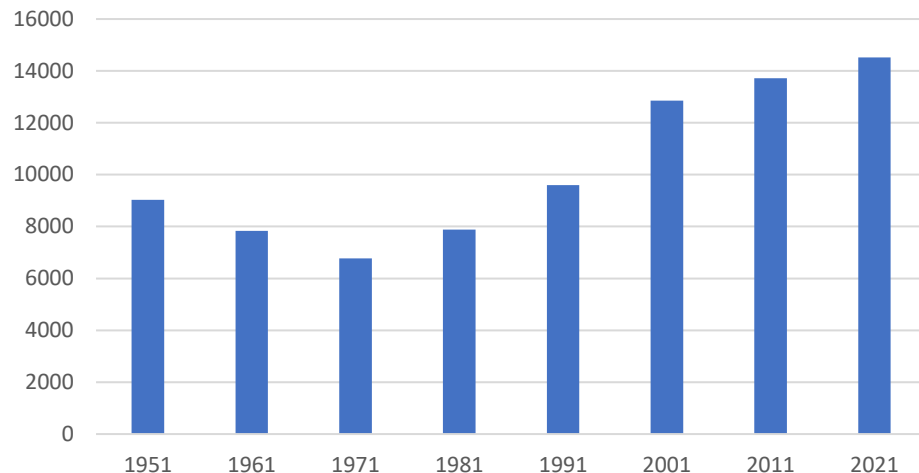
ΚΑΙ

ΕΡΓΑΛΕΙΑ

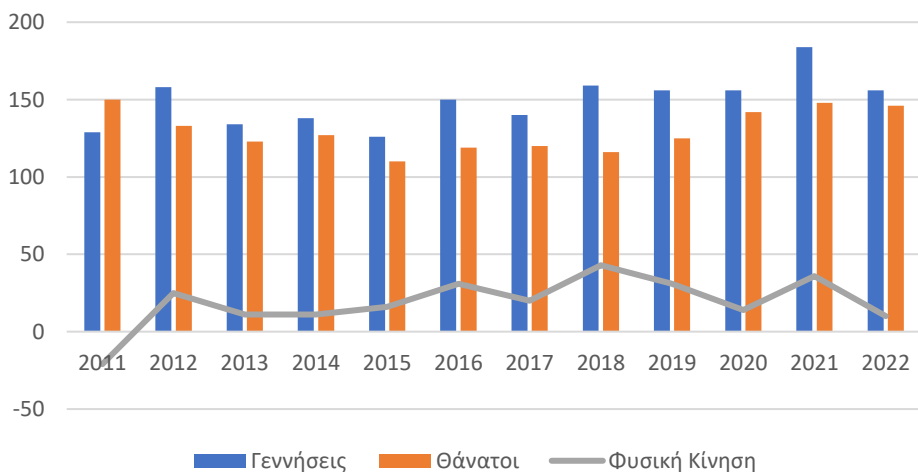

Ποια κατάσταση στη Πάρο – Δημογραφία

Πάρος - εξέλιξη πληθυσμού

Πάρος - Φυσική Κίνηση 2011-2022

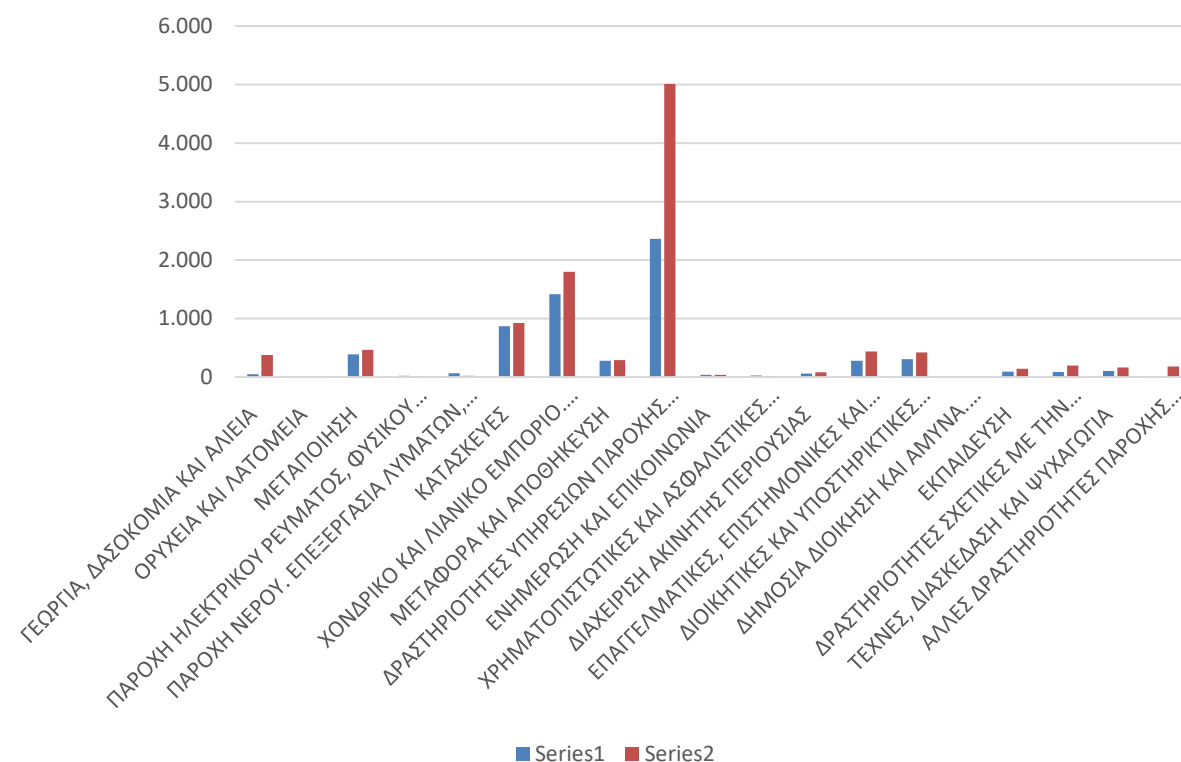
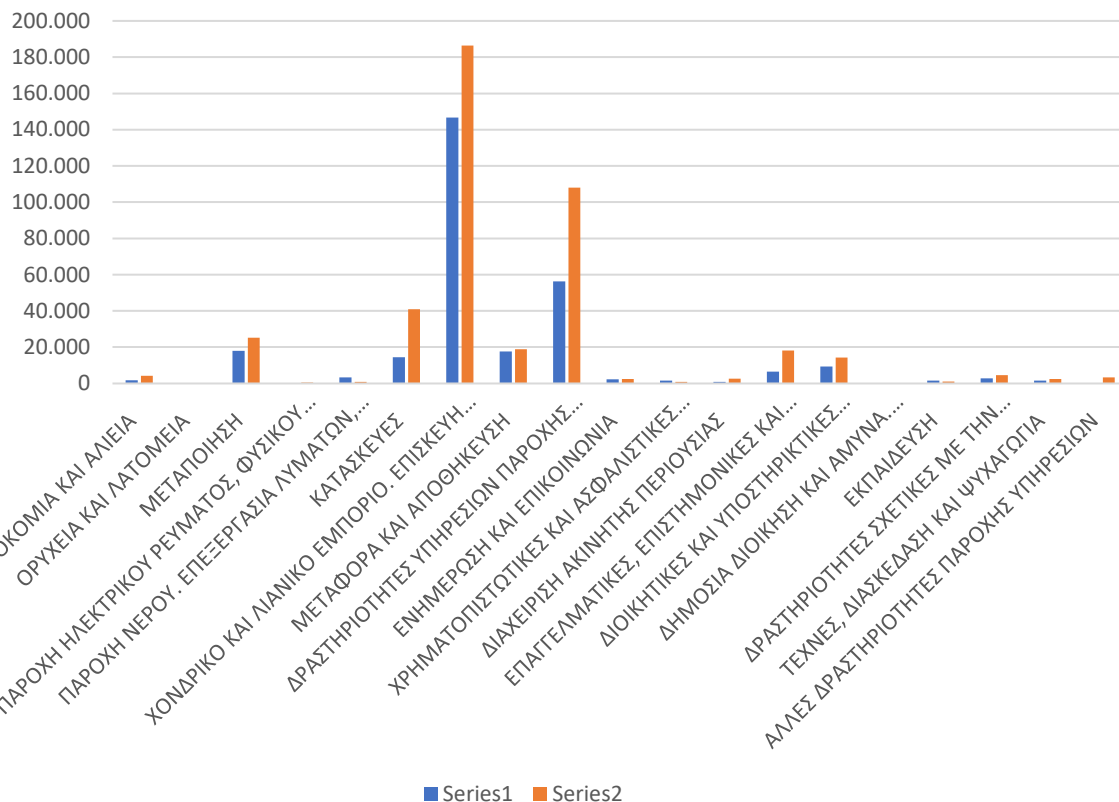

Σημαντική αύξηση του πληθυσμού από το 1981 και μετά, πολύ ισχυρότερη από τη φυσική κίνηση του πληθυσμού (γεννήσεις – θάνατοι) που κατά συνέπεια οφείλεται στη καθαρή μετανάστευση προς το νησί. Το 2011 αποτελούσαν το 17,6% του πληθυσμού

Ποια κατάσταση στη Πάρο – Οικονομία και απασχόληση

Απασχόληση 2011 - 2021

Τζίρος επιχειρήσεων 2011-21

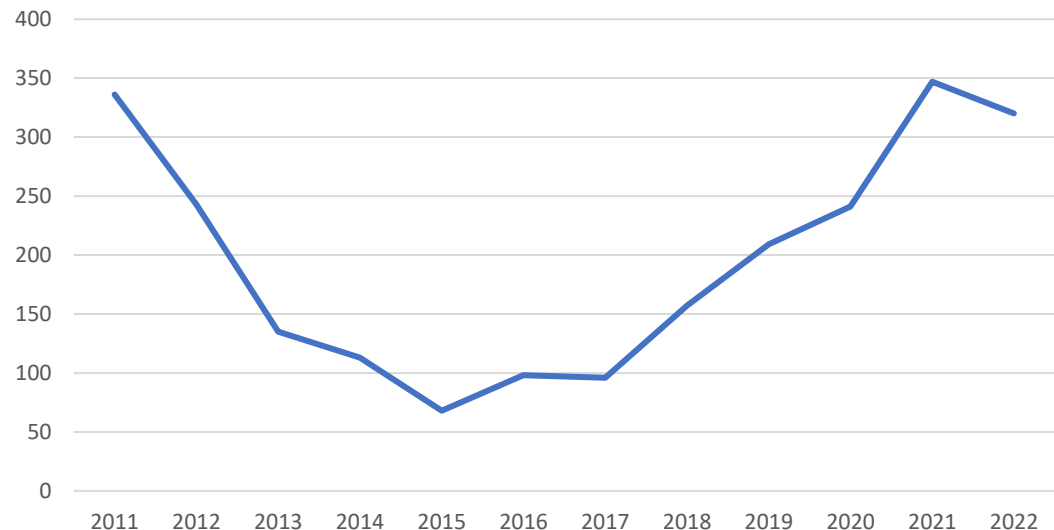

	Πληθυσμός	Εργαζόμενοι Τ	Ανεργοί	Εργαζόμενοι Τ (στοιχεία ΜΕ)
Απογραφή 2011	13.715	5376	706	6.427
Απογραφή 2022	14.520	?	?	10.575

Ποια κατάσταση στη Πάρο - Δόμηση

Παρά τη αύξηση του πληθυσμού κατά περίπου 6%, ο αριθμός των κατοικιών αυξήθηκε κατά 27% (3379 νέες από το 2011 και μετά)
Ηδη το 2011 από τις 12523 κατοικίες, οι 7295 ήταν δηλωμένες είτε ως εξοχικές ή ως κενές

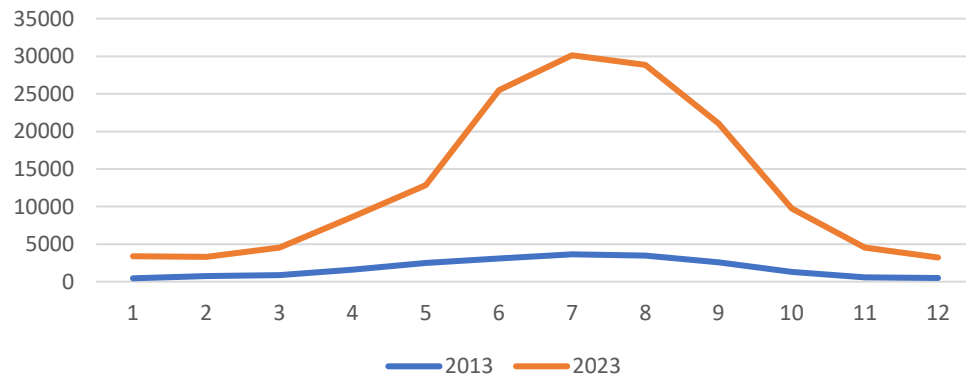
Νέες κατοικίες 2011-2022

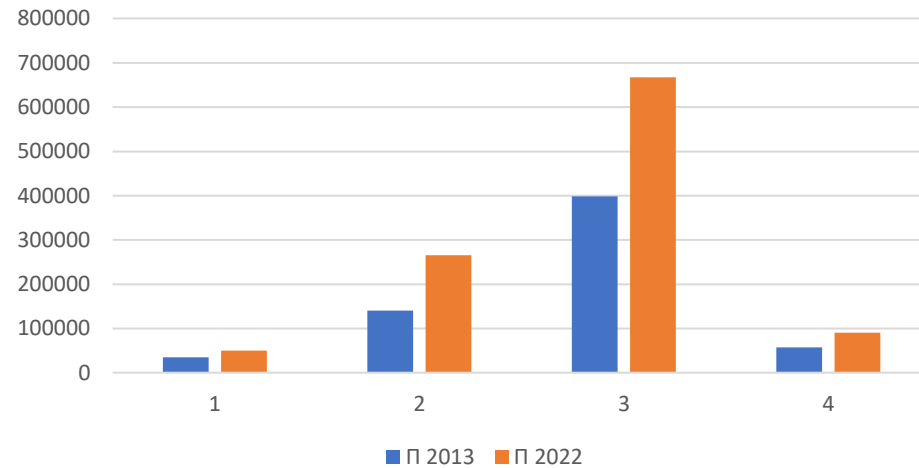
Περιγραφή	Σύνολο	Περίοδος κατασκευής							
		Πριν από το 1945	1946 - 1960	1961 - 1970	1971 - 1980	1981 - 1990	1991 - 2000	2001 - 2011	2011-2022
ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΟΥ	12523 + 3379	1.250	754	1.167	1.867	2.712	2.411	2.362	3.379

Ποια κατάσταση στη Πάρο & Αντίπαρο - Αφίξεις

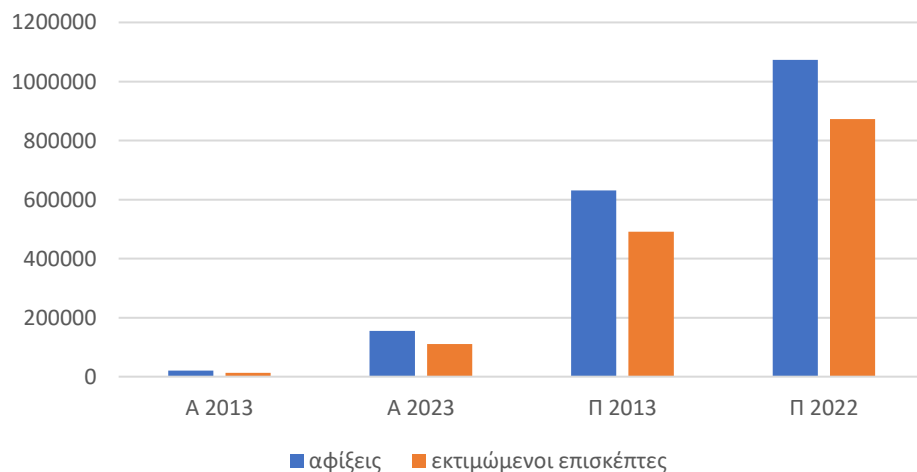
Αεροπορικά σύνολο 2013 & 2023

Αφίξεις με πλοία 2013 & 2022 (τρίμηνο)

Εκτίμηση επισκεπτών 2013&2023

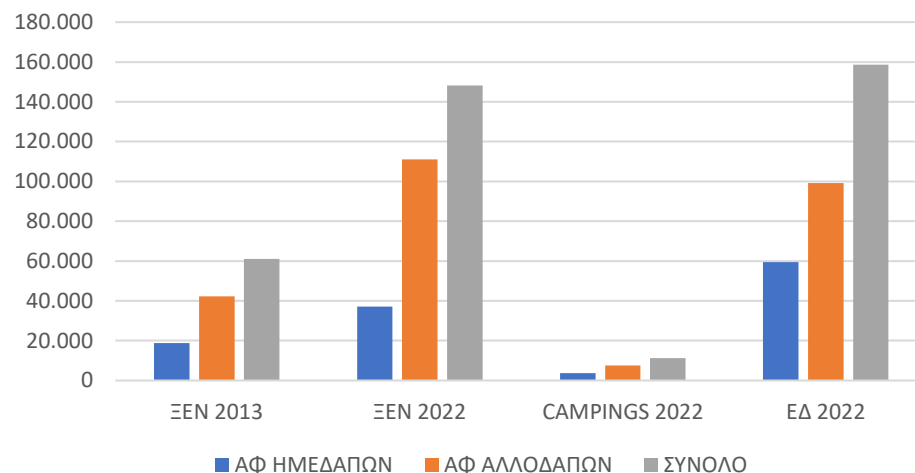
Μεγάλη αύξηση των αφίξεων σε Πάρο-Αντίπαρο μέσα στη δεκαετία που πέρασε τόσο σε ότι αφορά στις αεροπορικές όσο και στις ακτοπλοϊκές συνδέσεις με διατήρηση της υψηλής εποχικότητας.

Ποια κατάσταση στη Πάρο – Τουρισμός

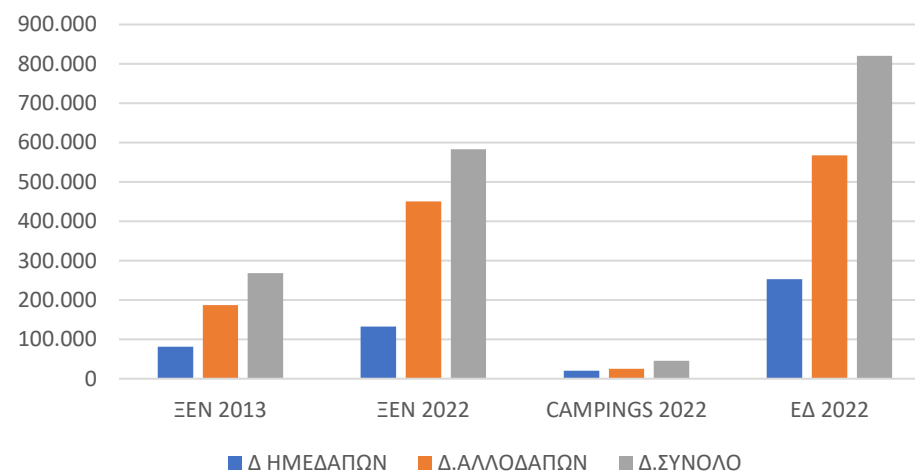
	2013	2023
Ξενοδοχεία	6306	7029
ΕΔ	13271	16942
campings	1974	2392
Ιδ. Κατοικίες	21885	30885
<i>airbnb</i>		<i>13872</i>

	κλίνες	Αφίξεις ΠΕ Πάρου	Διανυκτερεύσεις ΠΕ Πάρου
ξεν	7029	148186	582369
συμπλ	16942	158683	820267
camping	2392	11203	45689
ιδιωτικά κατ	30885	<i>463275</i>	<i>2779650</i>
φιλοξενία		<i>150.000</i>	<i>750000</i>
ΣΥΝΟΛΟ		983627	<i>5000000</i>

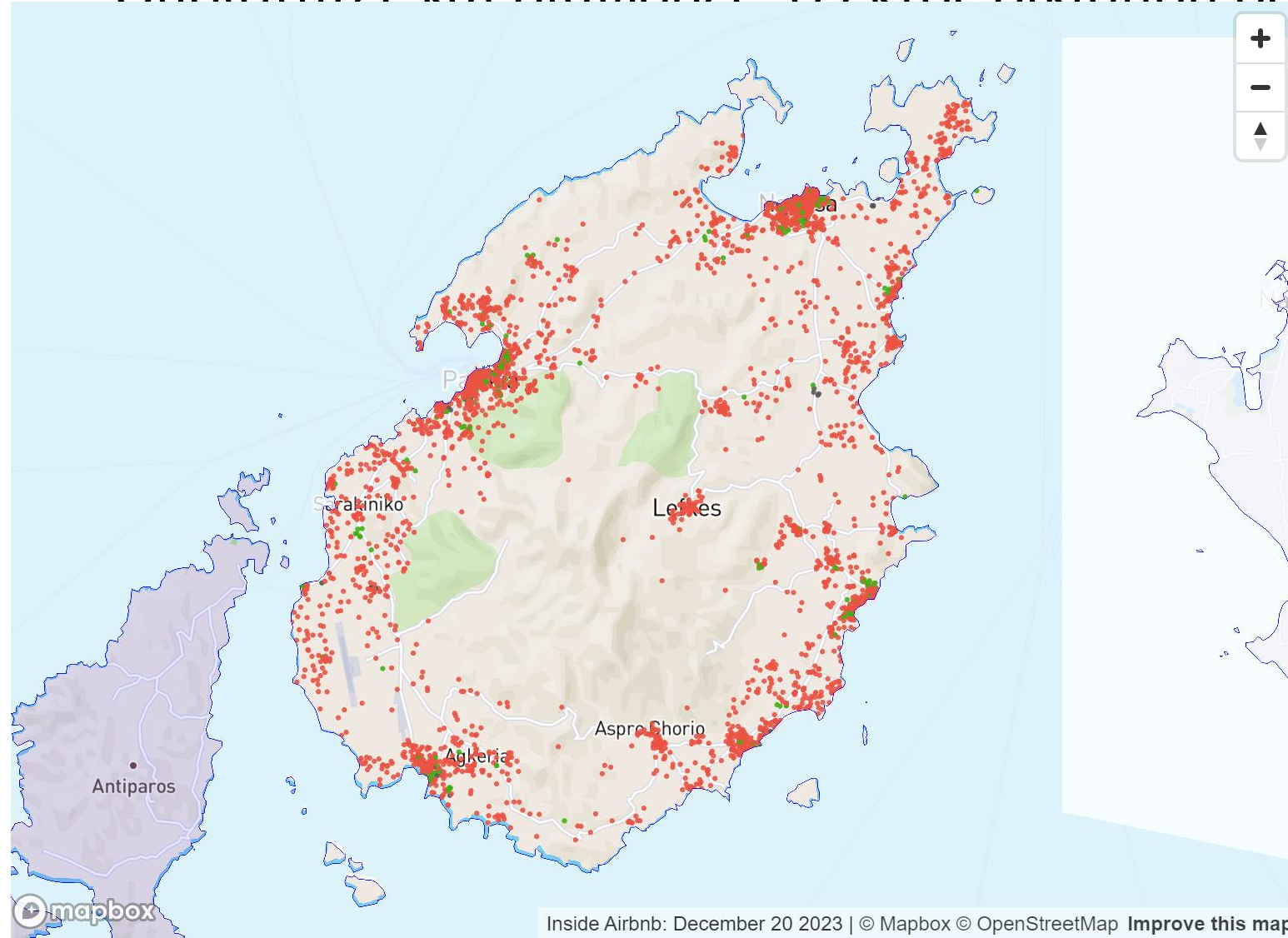
Αφίξεις καταλύματα 2013 & 2022

Διανυκτερεύσεις 2013 & 2022

Οι ιδιωτικές βραχυχρόνιες μισθώσεις ως εξέλιξη των Rooms to Let. Ομοιότητες και διαφορές: Η εκτός οικισμού δόμηση & το real estate

South Aegean

Filter by:

Πάρου (Paros)

3,468

out of 32,698 listings (10.6%)

Activity

Only **recent** and **frequently** booked

The minimum stay, price and number of reviews have been used to estimate the the number of **nights booked** and the **income** for each listing, for the last 12 months.

Is the home, apartment or room rented frequently and displacing units of housing and residents? Does the income from Airbnb incentivise short-term rentals vs long-term housing?

34

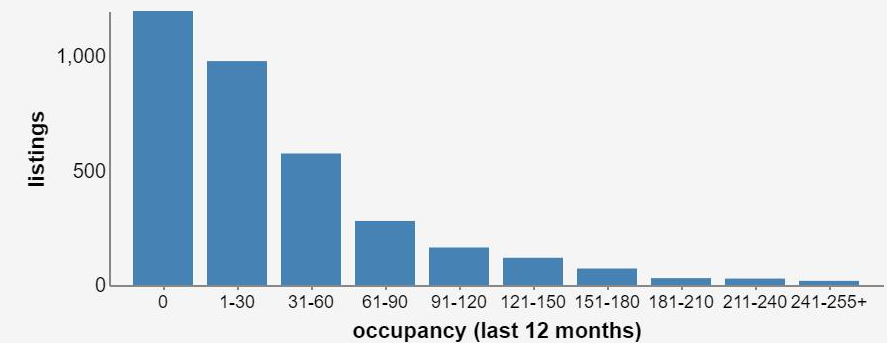
average nights booked

€549

price/night

€10,838

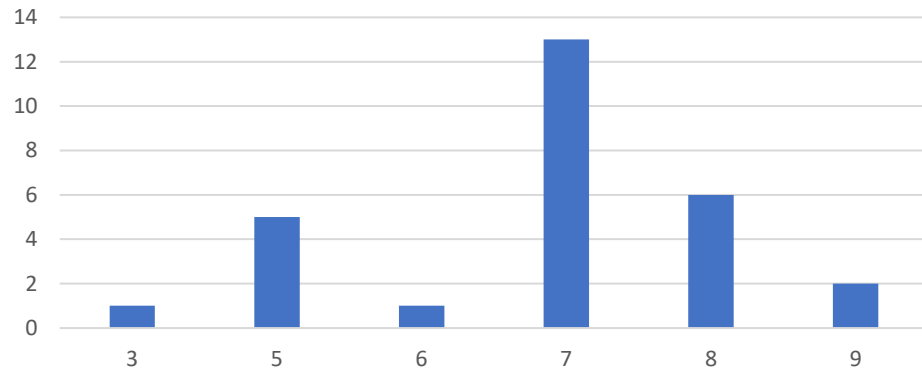
average income

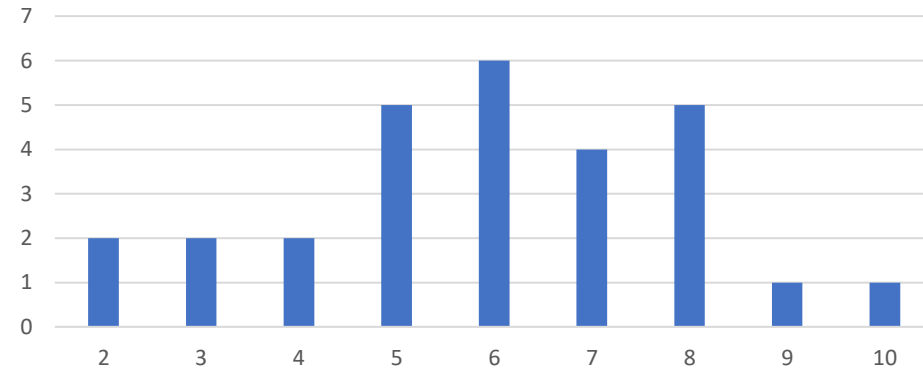

Τα αποτελέσματα από την έρευνα κατοίκων της Πάρου - αντιλήψεις των εμπλεκόμενων

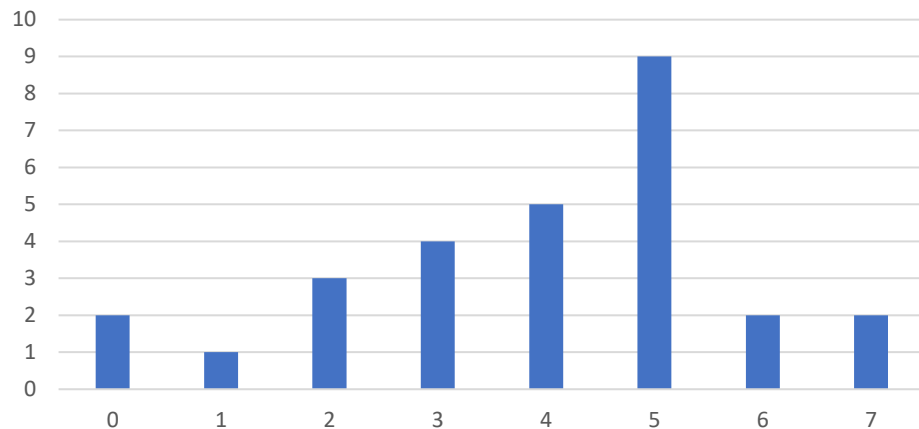
A1. Πως αξιολογείτε την οικονομική κατάσταση του νησιού γραφήματος (μ.ο. 6,8)

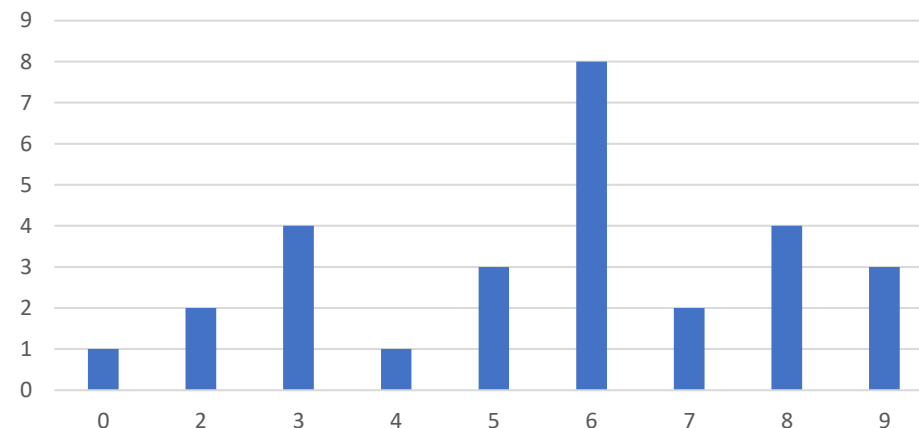
A4. Πόσο εύκολο και ελκυστικό είναι να ζει κανείς στο νησί (μ.ο. 5,9)

A5. Πόσο βιώσιμο θεωρείτε το νησί/τον προορισμό σας (μ.ο. 3,9)

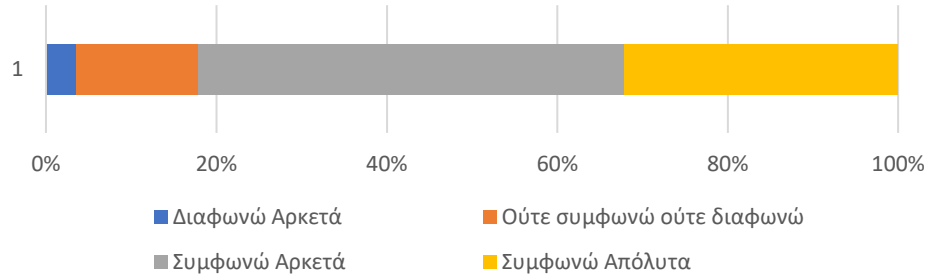

A6. Πως και πόσο επηρεάζει ο τουρισμός τη ζωή σας (μ.ο 5.6)

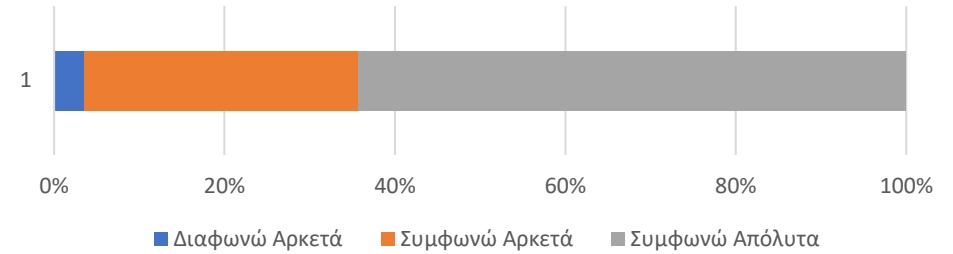

Ο τουρισμός έχει προκαλέσει

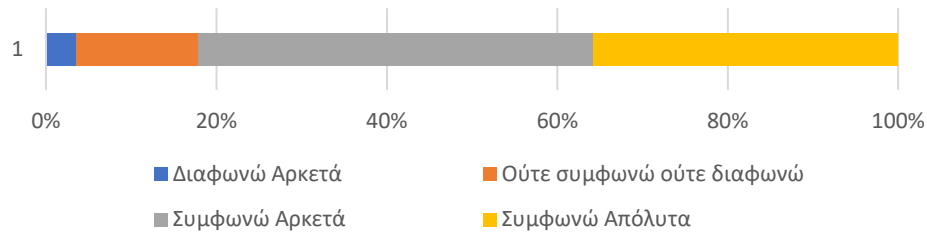
Αύξηση των εισοδημάτων των μόνιμων κατοίκων

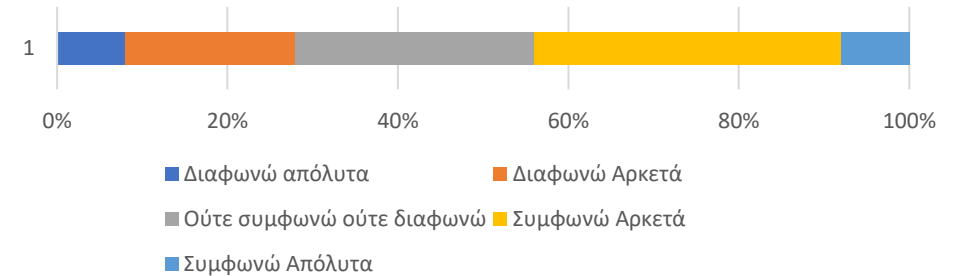
Αύξηση του θορύβου

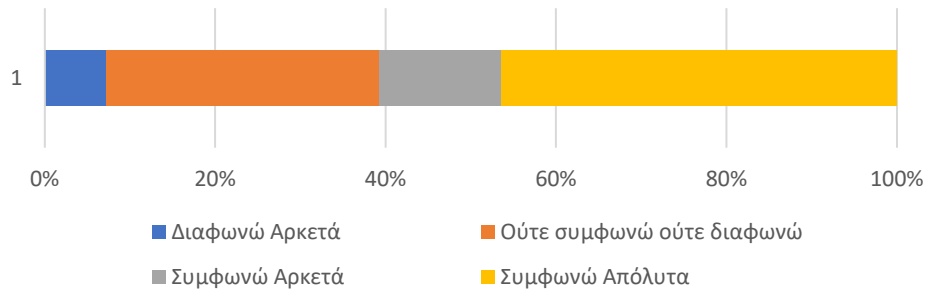
Αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης στον ντόπιο πληθυσμό

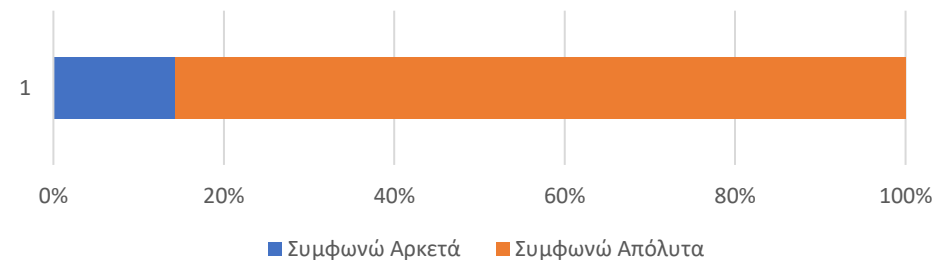
Αύξηση της εγκληματικότητας - ανασφάλεια

Αύξηση κυρίως των εισοδημάτων επιχειρηματιῶν που δεν μένουν στο νησί

Κυκλοφοριακά προβλήματα & προβλήματα στο παρκάρισμα

Βιωσιμότητα τουρισμού: το αποτύπωμα

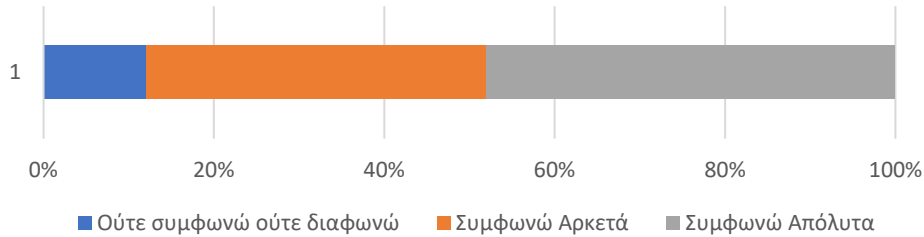
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ/ΔΕΙΚΤΗΣ	Πάρος
Κοινωνική Πίεση	Σύνολο Κλινών/Κάτοικο	3,94
	Ισοδύναμος Πληθυσμός (έτος)/Μόνιμο Πληθυσμό	0,87
	Ισοδύναμος πληθυσμός (τουριστική περίοδος)/Μόνιμο Πληθυσμό	1,76
Οικονομική Απόδοση	αφίξεις κρουαζιέρας (ημερήσιες στη σεζόν)/(ισοδύναμος πληθυσμός+ μόνιμος πληθυσμός)	1,69
Εποχικότητα	δαπάνη/διανυκτέρευση	
	υψηλότερο τρίμηνο (ΙΑΣ) / σύνολο έτους - αφίξεις	0,70
Οικονομική Απόδοση	υψηλότερο τρίμηνο (ΙΑΣ) / σύνολο έτους - τζίρος καταλυμάτων	0,75
Απασχόληση	ετήσια πληρότητα ξενοδοχείων	0,48
	απασχολούμενοι καταλυμάτων / επαγγελματικές κλίνες	0,07
Περιβαλλοντική Πίεση	απασχολούμενοι στον τουρισμό/Τουριστικές κλίνες	0,24
	ποσοτητα νερού lit/διανυκτέρευση	
	ποσότητα ενέργειας kwh/ διανυκτέρευση	
	στερεά απόβλητα kg / διανυκτέρευση	
	δομημένη έκταση ξενοδοχείων (m ²) ανά κλίνη ξενοδοχείων	

Βιωσιμότητα προορισμού: δεδομένα Φέρουσας Ικανότητας

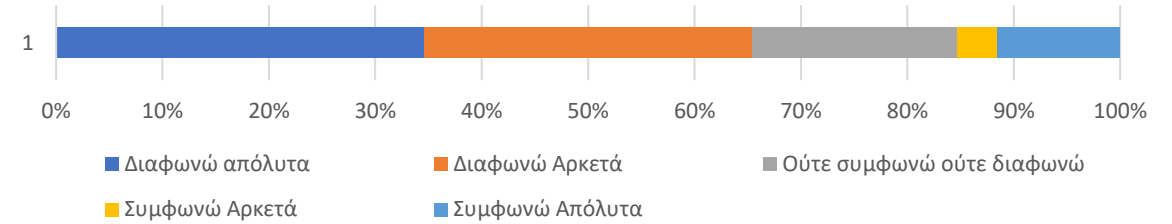
ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΜΕΤΑΒΛΗΤΗ/ΔΕΙΚΤΗΣ	Πάρος
Οικονομική	τζίρος χαρακτηριστικών τουριστικών κλάδων/συνολικός τζίρος	0,30
	απασχόληση τουρισμού/συνολική απασχόληση	0,53
	% οικονομικών διαρροών	υψηλό
Εποχικότητα εργασίας	ποσοστό επενδύσεων τουρισμού/συνολικές επενδύσεις	
	Απασχολούμενοι απογραφής/απασχολούμενοι ΜΕ	
Κοινωνική	% φυσική κίνηση / πληθυσμού	1,20
	εξέλιξη πληθυσμού 1981- 2021	1,84
	δείκτης γήρανσης	1,08
	ενεργός πληθυσμός/σύνολο	0,44
	% πλήθους σε κίνδυνο φτώχειας	
Περιβαλλοντική	συνολική πίεση (πληθυσμός + σύνολο κρεβατιών)/km ²	363,01
	% παρακτιας δομημένης ζώνης (50m από την ακτή)	
	% ανανεώσιμων / συνολική ηλεκτρική ενέργεια	
	θόρυβος	
	συνωστισμός σε οδικό δίκτυο	υψηλός
	ποιότητα τοπίου	
	ποιότητα αστικού περιβάλλοντος	
Εδαφος/Βιοποικιλότητα	% δομημένης έκτασης	7,01
	Δείκτης Κατακερματισμού	0,55
	Κίνδυνος Ερημοποίησης (% Έκτασης)	0,43
Νερό	κατανάλωση νερού/φυσικό νερό (γεωτρήσεις + λιμνοδεξαμενές)	
Θάλασσα	ποιότητα νερών κολύμβησης	άριστη
Ποιότητα Αέρα	Μ.Ο. 24 ενδείξεων	πολύ καλή

Προσδιορίσατε την άποψη σας για τις αιτίες των προβλημάτων του νησιού

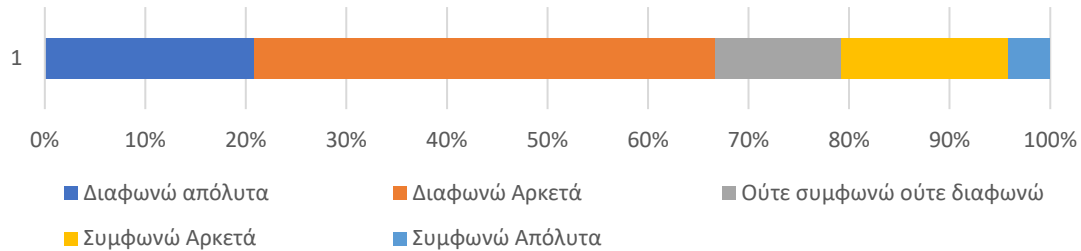
Το σύστημα τουριστικής διακυβέρνησης δεν είναι αποτελεσματικό

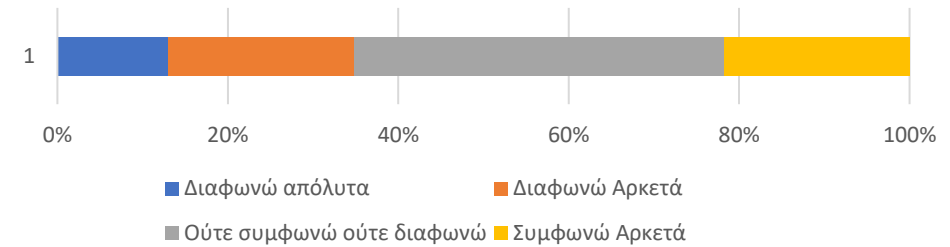
Η άποψη σας για τον τουριστικό σχεδιασμό του νησιού/του προορισμού σας λαμβάνεται υπόψη από αυτούς που παίρνουν τις αποφάσεις

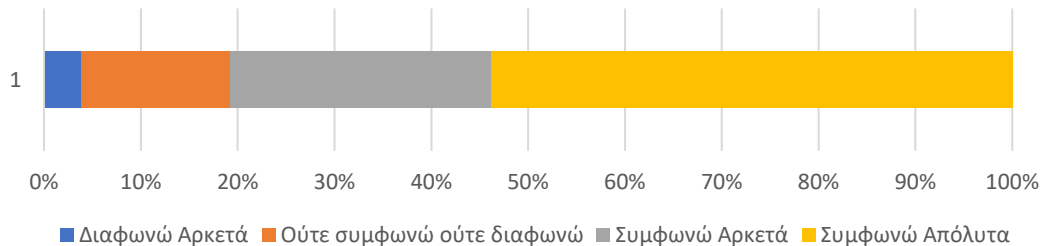
Οι επιχειρηματίες έχουν επαρκή κατάρτιση και ενημέρωση για να ανταπεξέλθουν στις σύγχρονες απαιτήσεις του τουρισμού

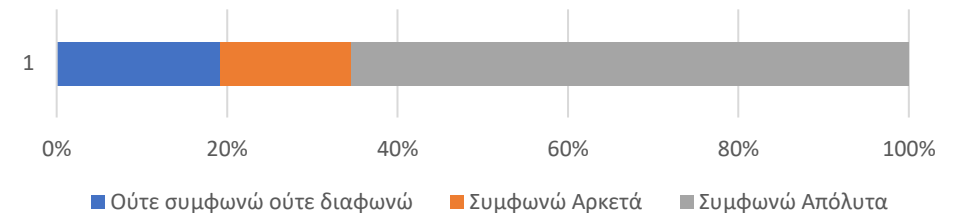
Οι εργαζόμενοι έχουν επαρκή κατάρτιση για να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους

Θεωρείτε ότι υπάρχει υπερτουρισμός στο νησί σας

Θεωρείται ότι το νησί σας/ο προορισμός σας έχει υπερβεί τη φέρουσα ικανότητα του

Ευχαριστώ για τη προσοχή σας

ispil@aegean.gr

<https://lid.aegean.gr/>

Fb: Εργαστήριο Τοπικής και Νησιωτικής Ανάπτυξης

<https://tourismobservatory-n.ba.aegean.gr/>

Fb: Παρατηρητήριο Βιώσιμου Τουρισμού Αιγαίου

Προτάσεις για την μετάβαση της Πάρου σε ένα πιο βιώσιμο τουριστικό μοντέλο

Καθηγητής Γιάννης Σπιλάνης
Διευθυντής Εργαστηρίου Τοπικής και
Νησιωτικής Ανάπτυξης

Συνέδριο:
**«Στρατηγικές μετάβασης προς ένα διαφορετικό
αναπτυξιακό πρότυπο για την Πάρο και τις
Κυκλάδες»**

Παροικιά Πάρου, 14& 15 Απριλίου 2024

ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ:

από το πρόβλημα στο όραμα με
στοχοθεσία και σχέδιο για την
αξιοποίηση των ιδιοτήτων ως
πλεονεκτήματα

ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΕΣ
ΝΗΣΙΩΝ

ΜΙΚΡΗ
ΚΛΙΜΑΚΑ

ΜΙΚΡΟ
ΜΕΓΕΘΟΣ

ΜΟΝΑΔΙΚΟΙ
ΠΟΡΟΙ –
ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ

ΑΠΟΜΟΝΩΣΗ

*ιδιαίτερα μοναδικά
χαρακτηριστικά*

Κατευθύνσεις για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών προβλημάτων

Άξονες Προτεραιότητας για τη Νησιωτική Στρατηγική 2030+

Στρατηγική ΕΥΡΩΠΗ 2020	Στρατηγική Νησιά 2030+
1. Έξυπνη μεγέθυνση: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση και στη καινοτομία	1. Ποιοτικά Νησιά: εστιάζοντας σε επώνυμα, διαφοροποιημένα και ποιοτικά προϊόντα και υπηρεσίες που χρησιμοποιούν τοπικούς πόρους προορισμένα σε ειδικές αγορές
2. Βιώσιμη Μεγέθυνση: προωθώντας μια οικονομία περισσότερο αποτελεσματική στη χρήση των πόρων, πράσινη και ανταγωνιστική	2. Πράσινα νησιά: μείωση της χρήσης και αύξηση της επανάχρησης των σπάνιων πόρων όπως το νερό, η γη, η ενέργεια στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών
3. Μεγέθυνση χωρίς αποκλεισμούς: προωθώντας μια οικονομία υψηλής απασχόλησης που να έχει ως αποτέλεσμα κοινωνική και εδαφική συνοχή	3. Νησιά ίσων Ευκαιριών: δίνοντας τις ίδιες ευκαιρίες σε νησιωτικές επιχειρήσεις και πληθυσμούς ώστε να επιτύχουν όπως στην Ευρωπαϊκή Ηπειρωτική χώρα

Έξυπνη μεγέθυνση

Βιώσιμη Μεγέθυνση

Πράσινα νησιά

Νησιά ίσων Ευκαιριών

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

01

BUSINESS AS USUAL

Συνέχιση της τουριστικής
μεγέθυνσης με
περιορισμένες αλλαγές –
προσαρμογές στις νέες
συνθήκες – Τουρισμός
ξεκούρασης

02

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ

Αναμορφωμένη μεγέθυνση
με υιοθέτηση αρχών της EU
Agenda 2030 για μείωση
πίεσεων και αύξηση
ανταγωνιστικότητας με
πράσινο και ψηφιακό
μετασχηματισμό

03

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ

Περιορισμός μεγέθυνσης
λαμβάνοντας υπόψη
σημάδια υπέρβασης
φέρουσας ικανότητας και
υπερτουρισμού – Ανάδειξη
ταυτότητας και τουρισμού
εμπειριών και ευζωίας

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ 2014-2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

BUSINESS AS USUAL

- Συνέχιση της αύξησης της προσφοράς κλινών τόσο σε ξενοδοχεία (κυρίως υψηλών κατηγοριών) όσο και μεμονωμένες κατοικίες
- Ενίσχυση του συστήματος προβολής (DMMO) για προσέλκυση περισσότερων τουριστών
- Προσπάθεια κάλυψης των προβλημάτων ύδρευσης, διαχείρισης στερεών και υγρών αποβλήτων, ενέργειας, κυκλοφορίας, με κατασκευή νέων υποδομών και εισαγωγή τεχνολογιών και ψηφιοποίησης
- Διατήρηση του ίδιου κυριάρχου τουριστικού προϊόντος της ξεκούρασης –αναψυχής αξιοποιώντας τα κλιματολογικά στοιχεία και το φυσικό και πολιτιστικό περιβάλλον της ΠΙΝ ως «σκηνικό»

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΙΟΝΙΑ ΝΗΣΙΑ 2014-2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ (1)

- Βελτίωση της διακυβέρνησης με τη δημιουργία DMMOs και Παρατηρητηρίου Τουρισμού με τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων στον τουρισμό – Ετήσιος απολογισμός/λογοδοσία & σχεδιασμός με βάση δεδομένα – Μέτρηση ευημερίας κατοίκων και φέρουσας ικανότητας προορισμών
- Υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων για ψηφιακή & πράσινη μετάβαση – απόκτηση σημάτων οικολογικής ποιότητας
- Σχεδιασμός πράσινων υποδομών και αύξηση της κυκλικότητας στη χρήση των πόρων (ανάπτυξη δημόσιων βρυσών με πόσιμο νερό, μείωση χρήσης πλαστικών και υλικών μιας χρήσης, επανάχρηση υγρών αποβλήτων, μείωση των απορριμμάτων σε ΧΥΤΑ)

ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ (2)

- Βελτίωση της προσπελασιμότητας των προορισμών
- Κατασκευή ανθεκτικών υποδομών και ανωδομών – εγκαταστάσεων
- Υποστήριξη προορισμών για προσαρμογή στις νέες ανάγκες
- Εκπαίδευση & διαρκή επιμόρφωση εργοδοτών και εργαζομένων
- Επιμήκυνση τουριστικής περιόδου
- Μείωση αποτυπώματος θαλάσσιου τουρισμού
- Αυστηρή τήρηση της νομοθεσίας σε όλα τα επίπεδα (δόμηση, εργατική νομοθεσία, κατάληψη δημόσιων χώρων, ηχορύπανση κλπ)

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ (1)

- Μέτρηση των αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων του τουρισμού σε σχέση με υπερτουρισμό και υπέρβαση φέρουσας ικανότητας και επανασχεδιασμό τουρισμού - Συμμετοχικός σχεδιασμός
- Κατάργηση χρηματοδοτήσεων νέων μονάδων – αναβάθμιση υπαρχουσών και επανάχρηση κτιρίων – Κατάργηση της εκτός οικισμού δόμησης – Κατάργηση των οργανωμένων υποδοχέων τουριστικών επενδύσεων
- Μείωση της εποχικότητας και βελτίωση της πληρότητας των μονάδων
- Ανάδειξη ταυτότητας του κάθε προορισμού με συντήρηση & αξιοποίηση του πολιτιστικού, φυσικού και παραγωγικού κεφαλαίου - Διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος με τουρισμό εμπειρίας με στόχο την ευεξία των επισκεπτών

ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ (2)

- Εφαρμογή σχεδίων βιώσιμης κινητικότητας για επισκέπτες και μόνιμους κατοίκους
- Εφαρμογή πολιτικών για τη μείωση των οικονομικών διαρροών μέσω εισαγωγών
- Βελτίωση της εκπαίδευσης και των συνθηκών εργασίας των εργαζόμενων
- Καθιέρωση σήμανσης υπεύθυνων επιχειρήσεων
- Δράσεις για τη βελτίωση της ευζωίας των κατοίκων
- Υποστήριξη ανάπτυξης καινοτόμων παραγωγικών μονάδων για διαφοροποίηση από τη τουριστική μονοκαλλιέργεια.

Πρόβλημα

Φαινόμενα
υπερτουρισμού και
υπέρβασης
φέρουσας
ικανότητας νησιού

Στρατηγικός στόχος

Έλεγχος της
τουριστικής
δραστηριότητας

Προστασία
οικιστικού και
φυσικού
περιβάλλοντος

Ειδικός στόχος

Έλεγχος άναρχης
δόμησης

Απαγόρευση
δημιουργίας
νέων κλινών

Έλεγχος της
πίεσης στο
φυσικό και
οικιστικό
περιβάλλον

Δράσεις

- Εφαρμογή υφιστάμενου χωροταξικού σχεδιασμού
- Σύνταξη σχεδίου βιώσιμης κινητικότητας
- Δημιουργία χάρτας βιώσιμου τουρισμού
- Συνεργασία με Επιμελητήριο και ΕΟΤ
- Διενέργεια ελέγχων καταλυμάτων και επιχειρήσεων ως προς το περιβαλλοντικό τους αποτύπωμα

Σημαντικότεροι στόχοι με βάση τη διαβούλευση

Στόχοι	Επιλογή	Στάθμιση
Επεξεργασία και υιοθέτηση ενός ολοκληρωμένου στρατηγικού σχεδίου για το μέλλον του νησιού μετά από διαβούλευση με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη	28	430
Βελτίωση της ποιότητας ζωής της κοινωνίας	28	424
Απαγόρευση δημιουργίας τουριστικών υποδοχέων μεγάλης έκτασης (πχ. σύνθετα τουριστικά καταλύματα, ΕΣΧΑΣΕ)	24	372
Περιορισμός στη δημιουργία νέων τουριστικών μονάδων και αναβάθμιση όσων υπάρχουν ήδη	23	315
Επεξεργασία στρατηγικής για το βιώσιμο τουρισμό	23	314
Ενίσχυση της ανθεκτικότητας του προορισμού και προσαρμογή στη κλιματική αλλαγή μέσα από λήψη προληπτικών μέτρων	21	281
Βελτίωση των συνθηκών εργασίας των εργαζόμενων στον τουρισμό	19	239
Διαφοροποίηση παραγόμενου τουριστικού προϊόντος με αξιοποίηση των τοπικών πόρων (ενίσχυση τοπικότητας)	24	236
Περιορισμός στις ιδιωτικές μισθώσεις βραχείας διάρκειας για μείωση των κοινωνικών προβλημάτων που δημιουργούν (πχ. έλλειψη κατοικιών για νέους, για δημόσιους λειτουργούς κλπ)	23	203

Δράσεις - Παρεμβάσεις

- Τη δημιουργία της τσάντας του υπεύθυνου τουρίστα στο πλαίσιο πρώτο της ευαισθητοποίησης των επισκεπτών των νησιών μας για τα περιβαλλοντικά διακυβεύματα με έμφαση στα πλαστικά μιας χρήσης.
- Τη προώθηση από τον Δήμο ενός σχεδίου για καθαρό νερό στη βρύση και τη δημιουργία δημόσιων βρυσών από όπου ο καταναλωτής θα μπορεί να προμηθεύεται το πόσιμο νερό έναντι πολύ μικρού αντιτίμου

Η τσάντα αυτή θα πωλείται ή θα ενοικιάζεται με την έννοια ότι ο επισκέπτης μπορεί να την επιστρέψει και να λαμβάνει πίσω το αντίτιμο που έχει δώσει μείον 20% για τη φθορά και το καθάρισμα. Η τσάντα θα είναι πάνινη και θα περιέχει ένα μπουκάλι για νερό και ένα ποτήρι για καφέ. Προτείνουμε τη δράση αυτή να αναλάβουν να υλοποιήσουν οι Σύλλογοι Γυναικών τόσο μέσα από τη κατασκευή των τσαντών αυτών όσο και μέσα από τη διάθεση τους

Υπεύθυνες Επιχειρήσεις

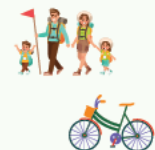

- Μειώνουμε την κατανάλωση μέσω **προγραμματισμού** και επίτευξης **υψηλής ενεργειακής απόδοσης** (π.χ. χρήση αισθητήρων φωτισμού, λαμπτήρων χαμηλής κατανάλωσης, φυσική σκίαση, κτλ).
- Χρησιμοποιούμε **ανανεώσιμες πηγές ενέργειας**.
- Εφαρμόζουμε **πρακτικές εξοικονόμησης, αποταμίευσης και επανάχρησης νερού** (τοποθέτηση αισθητήρων σε ντουζ, εκμετάλλευση όμβριων υδάτων για πόσιμα εξωτερικών χώρων).

- **Μειώνουμε ή αποφεύγουμε** την παραγωγή **αποβλήτων**, προβαίνουμε σε **επαναχρησιμοποίηση** απορριμμάτων, παράγουμε **λίπασμα/χώρα** από **βιοαποδομήσιμα υλικά**, κ.ά.
- **Διαχωρίζουμε** τα διάφορα υλικά (μπαταρίες, λάδια, ηλεκτρικά είδη, υφάσματα, κοκ) και τις **συσκευασίες προς ανακύκλωση**.
- **Ελαχιστοποιούμε** τα **πλαστικά** μιας χρήσης και την **σπατάλη τροφίμων**.

- Παρέχουμε επιλογές **εναλλακτικών μέσων μετακίνησης** και **μεταφοράς** στους επισκέπτες.
- Προτείνουμε στους επισκέπτες **φιλικές προς το περιβάλλον δραστηριότητες**.

Ιδιοκτήτες καταλυμάτων

Ιδιοκτήτες λουτών τουριστικών επιχειρήσεων

Η αλλαγή του παραγωγικού και του καταναλωτικού προτύπου είναι απαραίτητη

Η σύνδεση με την εικόνα του νησιού - branding

ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΗ ΓΙΑ ΕΠΙΤΥΧΙΑ Ο Δήμος και οι δημότες να έχουν αποδεχτεί ότι θέλουν ο τόπος τους να είναι περιβαλλοντικά, κοινωνικά και οικονομικά υπεύθυνος

Ο Δεκάλογος του Υπεύθυνου Τουρίστα

- 1** Εξοικονομώ κατά το δυνατό **ενέργεια και νερό** (π.χ. περιορίζω τη χρήση θέρμανσης ή A/C και τον χρόνο που κάνω ντουζ).
- 2** Έχω μαζί μου τη δική μου **κούπα καφέ, παγούρι για νερό και πάνινη τσάντα** για ψώνια.
- 3** Αποφεύγω τις εκτυπώσεις και χρησιμοποιώ **εφαρμογές κινητού ή/και δανείζομαι έντυπα** (π.χ. χάρτες).
- 4** **Εξαιρώ** το δωμάτιο μου από **καθημερινό καθαρισμό, και ημερήσια αντικατάσταση** σεντονιών/πεταστών.
- 5** Πραγματοποιώ αγορές από καταστήματα που ενισχύουν την **τοπική κοινωνία και οικονομία**.
- 6** Δεν πετάω, ούτε αφήνω αλλά παίρνω μαζί μου τυχόν **αναλώσιμα** που περισσεύουν (σαμπουάν, οδοντόκρεμα).
- 7** Δοκιμάζω την **τοπική κουζίνα** και προτιμώ **φρέσκα προϊόντα**, κυρίως **φυτικής προέλευσης**.
- 8** Επιλέγω το **περπάτημα**, χρησιμοποιώ **ποδήλατο ή μέσα μαζικής μεταφοράς** και **μειράζομαι** ταξί όπου μπορώ.
- 9** **Σέβομαι** τη φύση και τα **μνημεία** που επισκέπτομαι και **συνεισφέρω σε εθελοντικές δράσεις** για την κοινότητα.
- 10** Συμμετέχω στην **έρευνα** και **απαντώ σε ερωτήσεις** για να γίνει η **Μήλος ένας βιώσιμος προορισμός**.

WellnesTales
LOST in NATURE

Τοπικά προϊόντα

Ευχαριστώ για τη προσοχή σας

ispil@aegean.gr

<https://lid.aegean.gr/>

Fb: Εργαστήριο Τοπικής και Νησιωτικής Ανάπτυξης

<https://tourismobservatory-n.ba.aegean.gr/>

Fb: Παρατηρητήριο Βιώσιμου Τουρισμού Αιγαίου

